

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни «Організація бізнес-досліджень»

для студентів денної (заочної) форми навчання

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 «Економіка»

освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

Розроблено:

д.е.н., професор, професор ЗВО кафедри статистики, обліку та аудиту

Юлія ЛАЗЕБНИК

2024/2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Методичні рекомендації для виконання курсових, лабораторних, практичних, самостійних робіт тощо;
3. Приклади завдань семестрових екзаменів (письмових залікових робіт).

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація бізнес-досліджень»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 «Економіка»

освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

вид дисципліни обов'язкова

факультет економічний

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“27” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Юлія ЛАЗЕБНИК, професор закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ імені В. Н. Каразіна, докт. екон. наук, професор.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту

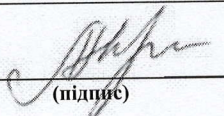
Протокол від “26” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

(підпис) Оксана НЕСТЕРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи)
«Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»
(назва освітньої програми)

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

(підпис) Юлія ЛАЗЕБНИК

Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “27” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис) Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Організація бізнес-досліджень**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **магістра** спеціальності (напряму) 051 «Економіка» освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань і практичних навичок з проведення бізнес-досліджень із застосуванням відповідних методів дослідження та вибірових обстежень, зокрема визначення вибірових сукупностей, організації та проведення обстеження, збору та аналізу даних, презентації результатів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення студентами основних категорій та принципів організації вибірових обстежень з метою здійснення економічного аналізу та розробки заходів щодо регулювання ринкової економіки;

- надати загальне уявлення про статистичну методологію організації вибірових обстежень в Україні й в міжнародній практиці;

- вивчення способів організації вибірових обстежень, визначення мінімально необхідного обсягу вибірової сукупності, набуття навичок контролю і корегування результатів вибірових обстежень.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні та фахові компетентності**:

- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

- СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

- СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

- СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

- СК11. Здатність планувати і розробляти проєкти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

- ДСК2. Здатність до бізнес-аналітики, статистичного забезпечення та обґрунтування управлінських рішень щодо ведення бізнесу (здатність проводити системний аналіз зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища діяльності суб'єктів господарювання; здатність визначати вплив макро- і мікро-економічних елементів на бізнес; здатність використовувати відповідні інструменти для аналізу бізнес-середовища; здатність проводити фінансовий та кредитний аналіз).

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	

1-й	1-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
102 год.	142 год.
у тому числі, індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

- РН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.
- РН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.
- РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
- РН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.
- РН10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
- РН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.
- РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- ДРН2. Демонструвати навички проведення бізнес-аналізу, оцінювання стану та тенденцій розвитку економічних явищ і процесів, факторів формування зовнішнього (та внутрішнього) бізнес-середовища функціонування підприємств.
- ДРН4. Розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі економіки, бізнес-аналітики та міжнародної статистики. Володіти методикою проведення фінансового та кредитного аналізу, оперувати аналітичною інформацією, здійснювати зіставлення параметрів економічних процесів, виявлення змін і аналізу причин їх виникнення, діагностування підприємства і позиціонування його у бізнес-середовищі.

Після завершення курсу студент має здобути **знання**:

- критично осмислювати теоретико-методичні основи бізнес-досліджень;
- розуміти методологічні засади організації бізнес-дослідження;
- ідентифікувати методи бізнес-досліджень;
- визначати порядок систематизації, узагальнення та аналізу зібраних даних;
- розуміти сутність вибіркового спостереження;
- визначати та описувати основні принципи та етапи реалізації вибіркового методу;

вміння:

- формувати етапи проведення бізнес-дослідження;
- збирати первинну інформацію; опрацьовувати та аналізувати зібрану інформацію;
- використовувати сучасні інформаційні технології збирання, систематизації, оброблення та аналізу вторинної інформації;

- застосовувати статистичні методи узагальнення та первинна обробка даних;
- застосовувати графічно-візуальні та табличні методи узагальнення та аналізу даних;
- розробляти (складати) програми дослідження певного об'єкта, явища чи процесу;
- розробляти програму проведення та етапи вибіркового обстеження;
- визначати мінімально необхідний обсяг вибірки;
- оцінювати основні характеристики генеральної сукупності за результатами вибіркового спостереження;
- представляти та презентувати результати бізнес-досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Сутність і передумови бізнес-дослідження

- 1.1. Особливості бізнес-досліджень
- 1.2. Які бізнес-проблеми можуть потребувати дослідження?
- 1.3. Які основні проблеми в методах дослідження ми повинні розуміти?
- 1.4. Виявлення та критичний огляд літературних джерел

Тема 2. Основні етапи планування і проведення бізнес-дослідження

- 2.1 Загальна характеристика етапів бізнес-дослідження
- 2.2. Постановка завдання бізнес-дослідження
- 2.3. Розробка підходу до вирішення завдання
- 2.4. Розробка плану (дизайну) дослідження

Тема 3. Інформаційне забезпечення бізнес-дослідження

- 3.1. Підсистема інформації про об'єкт дослідження
- 3.2. Первинна та вторинна інформація
- 3.3. Послідовність дій при ідентифікації джерел вторинних даних

Тема 4. Вибіркове спостереження у бізнес-дослідженні

- 4.1. Особливості застосування вибіркового спостереження у бізнес-дослідженнях
- 4.2. Вибір відповідних методів для різних досліджень
- 4.3. Розроблення дизайну вибірки та організація обстеження
- 4.4. Оцінка репрезентативності вибірки та інтерпретація результатів

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ЗБОРУ ТА АНАЛІЗУ ДАНИХ У БІЗНЕС-ДОСЛІДЖЕННІ

Тема 5. Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп

- 5.1. Підготовчий етап бізнес-досліджень. Якісні та кількісні дослідження
- 5.2. Метод персональних інтерв'ю для збору первинних даних
- 5.3. Методи експертних інтерв'ю
- 5.4. Метод фокус-груп для збору первинних даних
- 5.5. Анкетування як інструмент збору первинних даних

Тема 6. Підготовка і первинна обробка даних

- 6.1. Основні етапи підготовки даних до обробки
- 6.2. Підготовка макета для введення даних в комп'ютер та введення даних
- 6.3. Первинна обробка даних

Тема 7. Загальні уявлення про аналіз даних. Базовий аналіз даних

- 7.1. Загальні уявлення про аналіз даних
- 7.2. Базовий аналіз даних
- 7.3. Частоти розподілу: характеристики основної тенденції у відповідях та різноманітності відповідей
- 7.4. Характеристики основної тенденції у відповідях

- 7.5. Характеристики різноманітності відповідей
7.6. Загальні принципи перевірки статистичних гіпотез

Тема 8. Представлення дослідницьких звітів

- 8.1. Етапи процесу підготовки звіту і презентації
8.2. Форма звіту
8.3. Рекомендації щодо підготовки звіту
8.4. Написання звіту
8.5. Підготовка презентації

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	дист.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методичні засади бізнес-досліджень												
Тема 1. Сутність і передумови бізнес-дослідження	18	4	2	-	-	12	17,75	0,5	0,25	-	-	17
Тема 2. Основні етапи планування і проведення бізнес-дослідження	18	4	2	-	-	12	17,75	0,5	0,25	-	-	17
Тема 3. Інформаційне забезпечення бізнес-дослідження	19	4	2	-	-	13	18,75	0,5	0,25	-	-	18
Тема 4. Вибіркове спостереження у бізнес-дослідженні	19	4	2	-	-	13	19,75	1,5	0,25	-	-	18
Разом за розділом 1	74	16	8	-	-	50	74	3	1	-	-	70
Розділ 2. Методи збору та аналізу даних у бізнес-дослідженні												
Тема 5. Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп	19	4	2	-	-	13	19,25	1	0,25	-	-	18
Тема 6. Підготовка і первинна обробка даних	19	4	2	-	-	13	19,25	1	0,25	-	-	18
Тема 7. Загальні уявлення про аналіз даних. Базовий аналіз даних	19	4	2	-	-	13	18,75	0,5	0,25	-	-	18
Тема 8. Представлення дослідницьких звітів	19	4	2	-	-	13	18,75	0,5	0,25	-	-	18
Разом за розділом 2	76	16	8	-	-	52	76	3	1	-	-	72
Індивідуальні завдання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	150	32	16	-	-	102	150	6	2	-	-	142

* структура навчальної дисципліни (години на вивчення) може змінюватись у зв'язку із змінами законодавства, ступенем засвоєння матеріалу студентами, коригуванням структури навчального року (графіку навчального процесу) тощо. Можлива зміна послідовності розкриття навчального матеріалу в межах окремого розділу або теми, але так, щоб не порушувалась загальна логіка його викладу.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Сутність і передумови бізнес-дослідження	2	0,25
2	Тема 2. Основні етапи планування і проведення бізнес-дослідження	2	0,25
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення бізнес-дослідження	2	0,25
4	Тема 4. Вибіркове спостереження у бізнес-дослідженні	2	0,25
5	Тема 5. Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп	2	0,25
6	Тема 6. Підготовка і первинна обробка даних	2	0,25
7	Тема 7. Загальні уявлення про аналіз даних. Базовий аналіз даних	2	0,25
8	Тема 8. Представлення дослідницьких звітів	2	0,25
	Разом	16	2

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовку до усіх видів контролю.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (назва теми)	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	20	24
2	Підготовка до практичних занять	24	30
3	Підготовка до поточного контролю	24	34
4	Підготовка до підсумкового контролю (заліку)	24	34
5	Підготовка контрольної роботи	10	20
	Разом	102	142

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Основними відмінностями активних та інтерактивних методів навчання від традиційних вважаються не лише методика і техніка викладання, але і висока ефективність навчального процесу, яка проявляється через:

- високу мотивацію студентів;
- закріплення теоретичних знань на практиці;
- підвищення самосвідомості студентів;
- вироблення здатності ухвалювати самостійні рішення;
- вироблення здатності приймати колективні рішення;
- вироблення здатності до соціальної інтеграції;
- придбання навичок вирішення конфліктів;

розвиток здатності до компромісів.

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій як кейс-метод, проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами і увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені питання, а висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доведень та узагальнень.

На початку проведення міні-лекції за обраними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносять питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладають їх стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу до сприйняття матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він отримав під час лекції.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання навчальної дисципліни представлено в табл.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Розділ 1. Теоретико-методичні засади бізнес-досліджень	
Тема 1. Сутність і передумови бізнес-дослідження	Міні-лекція, дискусія
Тема 2. Основні етапи планування і проведення бізнес-дослідження	Лекція, дискусія
Тема 3. Інформаційне забезпечення бізнес-дослідження	Лекція
Тема 4. Вибіркове спостереження у бізнес-дослідженні	Проблемна лекція з питання: Практика застосування вибіркового спостереження у бізнес-дослідженні

Розділ 2. Методи збору та аналізу даних у бізнес-дослідженні	
Тема 5. Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп	Кейс-метод – Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп
Тема 6. Підготовка і первинна обробка даних	Лекція
Тема 7. Загальні уявлення про аналіз даних. Базовий аналіз даних	Кейс-метод – Загальні уявлення про аналіз даних. Базовий аналіз даних
Тема 8. Представлення дослідницьких звітів	Кейс-метод – Представлення дослідницьких звітів

8. Методи контролю

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни “Організація вибіркового обстеження” передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання контрольної роботи.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- поточне оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання поточного контролю знань (тестування);
- оцінювання виконання та захисту контрольної роботи;
- складання заліку.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- складання проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних з використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за чотирирівневою шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

9. Схема нарахування балів та критерії оцінювання навчальних досягнень

Структура засобів контролю та розподіл балів із дисципліни “Організація бізнес-досліджень” наведена в табл.

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма навчання)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залікова робота	Сума
Поточний контроль		Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Разом		
тестування	презентація					
20	10	30	-	60	40	100

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма навчання)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залікова робота	Сума
Поточний контроль		Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Разом		
тестування	презентація					
20	10	30	-	60	40	100

Поточний тестовий контроль проводиться один раз на семестр. Загальна тривалість тестів – 1,5 години. Поточне тестування складається з 10 тестів. Одна правильна відповідь на кожен із тестів дорівнює 2 балам. Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності.

Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок. Тести для поточного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль за курсом – у формі **заліку**.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену/заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Залік здійснюється за заліковими завданнями, які містять три питання (два теоретичних питання і одне практичне завдання) і тести. Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною “Організація бізнес-досліджень”. Залікове завдання оцінюється за дворівневою шкалою.

Критерії оцінювання (засоби діагностики)

Критерії оцінювання результативності роботи студентів при виконанні самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання індивідуальних завдань студентами є:

1. Повнота виконання завдання:

- Елементарна;
- Фрагментарна;
- Повна;

- Неповна.
- 2. *Рівень самостійності студента*

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. *Сформованість навчально-інформаційних умінь* (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

4. *Сформованість навчально-інтелектуальних умінь* (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. *Рівень сформованості фахових методичних вмінь* (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

1. *Повнота відповіді або виконання завдання:*

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

2. *Рівень сформованості логічних умінь:*

- елементарні дії;
- операція, правило, алгоритм;
- правила визначення понять;
- формулювання законів і закономірностей;
- структурування суджень, доводів, описів.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання контрольної роботи

Контрольна робота складається зі вступу та трьох розділів:

Вступ – Розкриття актуальності обраної теми дослідження, визначення проблеми дослідження, формування теми, мети і завдань дослідження.

Розділ I – Розроблення дизайну дослідження.

Розділ II – Збір вторинних і первинних даних за обраною сферою дослідження.

Розділ III – Аналіз даних і представлення результатів дослідження (звіт і презентація).

Контрольна робота виконується та оформлюється відповідно до Методичних вказівок до виконання індивідуальної контрольної роботи. Максимальна оцінка за виконання завдань контрольної роботи – 30 балів.

Виконання завдань оцінюється за такими критеріями:

- повнота й ґрунтовність викладу;
- аргументованість тверджень;

- суб'єктне усвідомлення змісту;
- термінологічна коректність;

Шкала оцінювання контрольної роботи

Кількість балів	Теоретична частина	Практична частина
21-30	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продemonстровано термінологічну грамотність	Продemonстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні рішення обґрунтовано. Оформлення відповідає вимогам.
11-20	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні роботи. Методичні рішення обґрунтовано.
6-10	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні роботи.
0-5	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення роботи.

Критерії оцінювання на заліку

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, контрольної роботи.

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою: зараховано (відмінно, добре, задовільно) не зараховано (незадовільно). За залік студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 бала) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки у відповідях на тести.

3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 бала) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та в тестах.

4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожне завдання заліку оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок кожного завдання.

Шкала оцінювання залікової роботи:

- за кожну правильну відповідь на теоретичні питання завдань 1, 2 студент одержує по 5 балів;
- за правильно виконане завдання 3 (тести) студент одержує 20 балів.
- за правильно виконане завдання 4 (розрахунково-графічне завдання) – 10 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних ним при складанні семестрового заліку (поточне оцінювання за роботу протягом семестру, поточний контроль знань (тестування), контрольна робота та оцінка за результатами підсумкового заліку).

Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому контролі, складає 100.

Зведена шкала оцінювання роботи студентів з дисципліни «Організація бізнес-досліджень»

Види робіт	Максимум балів
Поточний контроль (тестування+презентація)	20+10
Контрольна робота	30
РАЗОМ	60
Залік	40
ВСЬОГО	100

У відповідності до набраних студентом балів за розділами та за залік оцінка знання матеріалу проводиться за дворівневою шкалою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
1–49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Лазебник Ю.О. Організація бізнес досліджень: дистанційний курс на платформі LMS Moodle. URL : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4171>.
3. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування / "ВД «Києво-Могилянська академія»", 2018. URL : <http://www.management.com.ua/books/view-books.php?id=2139>.
4. Business research methods / Bryman, A. and E. Bell. Fourth edition. Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2015. 808 p.
5. Creswell J. W. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches / J. W. Creswell. Sage Publications, Incorporated, 2013.
6. Memobust Handbook on Methodology of Modern Business Statistics: Sample Selection / Collaboration in Research and Methodology for Official Statistics, Eurostat. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/cros/system/files/Sample%20Selection-01-T-Main%20Module%20v1.0_1.pdf.

7. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey. Bridge Center, 2015. 118 p.

8. Sampling in Quantitative and Qualitative Research – A practical how to / Grand Canyon University, Center for Innovation in Research and Teaching. URL : https://cirt.gcu.edu/research/developmentresources/research_ready/quantresearch/sample_meth.

Допоміжна література

1. Василенко В.С., Матов О.Я. Теорія інформації та кодування. К: ІПІ НАН України, 2014. 440 с.

2. Лазебник Ю.О., Зуєв В.М. Методична база аналітичного дослідження рівня та якості життя населення України. *International Scientific Innovations in Human Life*: Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. (Manchester, United Kingdom, November 17-19, 2021). Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. PP. 804-809. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/INTERNATIONAL-SCIENTIFIC-INNOVATIONS-IN-HUMAN-LIFE-17-19.11.21.pdf>

3. Лазебник Ю.О., Івасенко М.Г. Методологічні засади дослідження соціальних медіа у ресторанному бізнесі як інструменту протидії наслідкам COVID-19. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 152–158. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-152_158.pdf

4. Лазебник Ю.О., Сіліна Є.Р. Формування методологічних засад оптимізації управління витратами на підприємстві. *Eurasian Scientific Congress*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Барселона, Іспанія, 17-19 травня 2020 р.). С. 667–672. URL: https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/05/EURASIAN-SCIENTIFIC-CONGRESS_17-19.05.2020.pdf

5. Статистика : навч.-метод. посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. Г. Чала та ін. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 154 с.

6. Memobust Handbook on Methodology of Modern Business Statistics: Sample Selection / Collaboration in Research and Methodology for Official Statistics, Eurostat. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/cros/system/files/Sample%20Selection-01-T-Main%20Module%20v1.0_1.pdf.

7. Nesterova K., Marchenko V., **Lazebnyk I.**, Pavlova V., Burkova L., Omelchuk L. Identification and assessment of external risks of the enterprise's foreign economic activity. *International Journal Of Scientific & Technology Research*. Volume 9. Issue 02. February 2020. PP. 4672-4675. URL: <http://www.ijstr.org/final-print/feb2020/Identification-And-Assessment-Of-External-Risks-Of-The-Enterprises-Foreign-Economic-Activity.pdf>

8. Sampling in Quantitative and Qualitative Research – A practical how to / Grand Canyon University, Center for Innovation in Research and Teaching. URL : https://cirt.gcu.edu/research/developmentresources/research_ready/quantresearch/sample_meth.

9. Sukumar Arun. Applied Business Analysis / Arun Sukumar. Lucian Tipi ; Jayne Revill, 2016.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Нормативно-правова база / Кабінет Міністрів України; Урядовий портал. – Офіц. веб-сайт. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/list>.

2. Нормативно-правові акти / Урядовий портал. Єдиний веб-портал виконавчої влади України. URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32854.

3. Статистична інформація / Державна служба статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка / Офіційний сайт державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Загальноакадемічний портал наукової періодики. Національна академія наук України / Л. Костенко, Є. Копанєва // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/NTI/search.html>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі проведення екзамену/заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з Zoom. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену/заліку в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

Режим доступу до курсу на LMS платформі Moodle:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4171>.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ, ЛАБОРАТОРНИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНИХ РОБІТ ТОЩО

План проведення практичних занять

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні засади бізнес-досліджень

Тема 1. Теоретичні основи бізнес-досліджень – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Особливості бізнес-досліджень
2. Які бізнес-проблеми можуть потребувати дослідження?
3. Які основні проблеми в методах дослідження ми повинні розуміти?
4. Виявлення та критичний огляд літературних джерел

Питання для дискусії:

1. Дайте визначення поняття «наука».
2. Дайте визначення наукового дослідження.
3. Назвіть основні ознаки наукового дослідження.
4. У чому полягає науковий підхід до проведення дослідження?
5. Назвіть типи наукового дослідження.
6. Охарактеризуйте особливості розроблення і організації наукових досліджень в менеджменті.

Приклад практичного завдання

Запропонуйте конкретний бізнес-процес для дослідження. Визначте спосіб опису обраного бізнес-процесу, при цьому необхідно чітко відобразити його основні характеристики для розуміння логіки виконання процесу: назва й власник процесу, вхідні дані, ресурсне забезпечення, виконання процесу (яким образом і ким виконуються операції процесу), вихідні дані, контроль виконання й передача результатів (чипроводиться вихідний контроль, яким образом і вказати, куди (кому) передаються результати процесу).

Дайте відповіді на стандартний перелік питань, які будуть повною мірою характеризувати виконання процесу (операції):

What? Why? When? Why? How? Where?

Вивчіть три проекти, викладені нижче, і проаналізуйте, чи зможете Ви знайти потенційні проблеми при їх реалізації. Які питання ви б поставили, щоб допомогти дослідникам зосередитися на запропонованих проектах? Чи є у вас які-небудь пропозиції щодо поліпшення цих досліджень?

Проект 1: Дослідження ставить собі за мету з'ясувати, що люди думають про телебачення.

Проект 2: Дослідження полягає в тому, щоб провести деякі вивчення хвороби Крона (Crohn's disease), і з'ясувати, що роблять люди, коли їх близькі родичі захворіли і яку підтримку вони можуть отримати від медичного персоналу.

Проект 3: Дослідження проводиться, щоб з'ясувати, скільки мешканців багатоповерхового будинку за адресою: м. Харків, вул. Сумська 156, зацікавлені в облаштуванні дитячого майданчика для дітей.

Література:

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. – 260 с.

2. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за ред. д.е.н., проф., акад. НАГІН України А. А. Мазаракі. – 2-ге вид., допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 296 с.
3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.
4. Статистичні методи в державному управлінні: навч. посіб. / А. О. Дегтяр, В. Ю. Бабаєв, М. В. Гончаренко; за заг. ред. д.держ.упр., проф. А. О. Дегтяра. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. – 164 с.
5. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко, – 6-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
6. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey. – Bridge Center, 2015. – 118 p.
7. Business research methods / Bryman, A. and E. Bell. – Fourth edition. – Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2015. – 808 p.
8. Business research methods / Donald R. Cooper, Pamela S. Schindler. – Twelfth Edition, Mc Graw Hill International Edition. – New York, N.Y. : McGraw-Hill. 2014. – 692 p.

Тема 2. Вибір дослідницьких підходів, стратегій та методів – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Поняття методології наукової роботи.
2. Метод, методика і техніка наукової роботи.
3. Класифікація методів наукових досліджень.
4. Методи емпіричних і теоретичних досліджень.

Питання для дискусії:

1. Що таке методологія?
2. Чим відрізняються фундаментальні дослідження від прикладних?
3. Назвіть основні загальнонаукові принципи дослідження.
4. Назвіть основні ознаки системи системного підходу.
5. Розкрийте зміст методики дослідження.
6. Охарактеризуйте сутність методів теоретичного дослідження.
7. Охарактеризуйте сутність методів емпіричного дослідження.

Література:

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. – 260 с.
2. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за ред. д.е.н., проф., акад. НАГІН України А. А. Мазаракі. – 2-ге вид., допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 296 с.
3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.
4. Статистичні методи в державному управлінні: навч. посіб. / А. О. Дегтяр, В. Ю. Бабаєв, М. В. Гончаренко; за заг. ред. д.держ.упр., проф. А. О. Дегтяра. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. – 164 с.
5. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко, – 6-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
6. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey. – Bridge Center, 2015. – 118 p.
7. Business research methods / Bryman, A. and E. Bell. – Fourth edition. – Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2015. – 808 p.

Тема 3. Основні етапи планування і проведення бізнес-дослідження – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Основні етапи процесу бізнес-дослідження.
2. Вибір проблеми і формулювання теми дослідження.
3. Докладний огляд наявних літературних джерел за обраною темою.
4. Формулювання мети і завдань дослідження.

Питання для дискусії:

1. Назвіть основні етапи планування і проведення наукового дослідження.
2. Що таке наукова проблема?
3. Чим тема дослідження відрізняється від наукової проблеми?
4. З якою метою проводиться огляд наявних літературних джерел за обраною темою?
5. Які літературні джерела наукової інформації вам відомі?
6. Що являє собою мета і завдання дослідження?
7. Чому важливо чітко сформулювати мету дослідження?

Література:

1. Kothari C. R. Research Methodology. Methods And Techniques, second revised edition, Published by New Age International (P) Ltd., 2004. – 414 p.
2. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. – 118 p.
3. Ranjit Kumar. Research Methodology. A Step-by-step Guide For Beginners, third edition, Printed and bound in Great Britain by TJ International Ltd, Padstow, Cornwall, 2011. – 366 p.

Тема 4. Вибіркове спостереження у бізнес-дослідженні – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Сутність вибіркового спостереження та основні етапи його реалізації.
2. Похибки (помилки) в даних
3. Проста випадкова вибірка. Гранична похибка вибірки.
4. Визначення необхідної чисельності вибірки.
5. Методи й способи формування вибіркової сукупності досліджуваних об'єктів.

Питання для дискусії:

1. Суть вибіркового спостереження?
2. Основні переваги вибіркового спостереження.
3. Основні завдання, що можуть бути вирішені при проведенні вибіркового спостереження.
4. Основні етапи реалізації вибіркового методу.
5. Яка вибірка є простою випадковою?
6. Яка вибірка називається повторною?
7. Основні принципи теорії вибіркового методу.
8. У чому полягають наближені способи оцінки генеральної дисперсії?

Приклади розв'язання типових задач

Приклад 6.1. Розрахувати необхідну чисельність випадкової повторної вибірки, з метою анкетування покупців супермаркету «Рост» щодо встановлення частки користувачів послугами каси самообслуговування. Необхідна гарантована ймовірність $p = 0,9973$, гранична похибка вибірки не повинна перевищувати 0,05 (5 %).

Розв'язання

Зважаючи на те, що частка w навіть приблизно невідома, чисельність вибірки розраховується з використанням максимальної величини дисперсії частки, що дорівнює 0,25.

Для $P = 0,9973$ визначаємо $t = 3,0$. Знаходимо об'єм вибірки:

$$n = \frac{t^2 w(1-w)}{\Delta_w^2} = \frac{3^2 \cdot 0,25}{(0,05)^2} = 900 \text{ (чоловік)}.$$

Для з'ясування частки покупців супермаркету «Рост», які користуються послугами каси самообслуговування, об'єм випадкової повторної вибірки має дорівнювати 900 чол.

Приклад 6.2. Серед вибірково обстежених 1000 працюючих пенсіонерів, звільнених із підприємств (організацій) Харківської області в 2015 р. (вибірка 10 % механічна), жінок виявилось 700.

Потрібно з ймовірністю 0,997 визначити частку звільнених з роботи жінок у всьому регіоні.

Розв'язання

Вибіркова частка звільнених з роботи жінок серед усіх обстежених дорівнює:
 $w = 700 : 1000 = 0,7$.

Для $p = 0,997$ по таблиці значень інтеграла ймовірностей Лапласа знаходимо коефіцієнт довіри $t = 3$. Граничну похибку вибірки визначаємо за формулою для безповторного відбору (механічна вибірка завжди є безповторною):

$$\Delta = t \cdot \mu = t \cdot \sqrt{\frac{w(1-w)}{n} \left(1 - \frac{n}{N}\right)} = 3 \cdot \sqrt{\frac{0,7(1-0,7)}{1000} (1-0,1)} = 0,0412.$$

Генеральна частка $p = w \pm \Delta$, а довірчі межі генеральної частки обчислюємо, виходячи з нерівності $w - \Delta \leq p \leq w + \Delta$:

$$\begin{aligned} 0,700 - 0,0412 &\leq p \leq 0,700 + 0,0412; \\ 0,6588 &\leq p \leq 0,7412 \text{ або } 65,88 \% \leq p \leq 74,12 \%. \end{aligned}$$

Таким чином, з ймовірністю 0,997 можна стверджувати, що частка звільнених з роботи жінок серед усіх звільнених працюючих пенсіонерів у регіоні коливається від 65,88 % до 74,12 %.

Література:

1. Єріна А. М. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К. : КНЕУ, 2010. – 351 с.
2. Кулинич О. І. Теорія статистики : підручник / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. – 5-те вид. перероб. і доп. – К. : Знання, 2010. – 239 с.
3. Статистика: навчально-методичний посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. В. Пономарьова, В. М. Соболев, Т. Г. Чала. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 154 с.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ДАНИХ У БІЗНЕС-ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Тема 5. Збір первинних даних: практичні питання щодо проведення інтерв'ю, анкетування, фокус-груп – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Методи та організація інтерв'ювання
2. Методи та організація анкетування
3. Особливості організації фокус-груп

Питання для дискусії:

1. Що розуміється під персональним інтерв'ю?
2. Що розуміється під «структурованим інтерв'ю»?
3. Що розуміється під «неструктурованим інтерв'ю»?
4. Які заходи доцільно вжити досліднику для забезпечення успішної співпраці з респондентом?
5. Назвіть причини необ'єктивності респондентів при проведенні персональних інтерв'ю.
6. Методи та організація анкетування
7. Які вимоги до формулювання питань анкети Ви знаєте?
8. Які заходи доцільно вжити досліднику для забезпечення успішної співпраці з респондентом?
9. Сформулюйте рекомендації щодо розроблення питань анкети.
10. Сформулюйте рекомендації щодо проведення анкетування.
11. Особливості організації фокус-груп

Приклад практичного завдання

Практика організації та проведення фокус-груп. Графік інтерв'ю має, принаймні, чотири окремі секції: розминку, вивчення питань для обговорення, основна дискусія і резюме. Проводиться засідання групи протягом 1,5-2 годин. Сценарій має займати 3–4 сторінки і містити в собі 7 основних складових:

1. *Викладення цілей даного засідання.*
2. *Визначення складу групи.*
3. *Сценарій повинен бути забезпечений текстом короткого вступного слова.* Зазвичай включає оголошення теми дискусії, регламент проведення, інструкції учасникам і т.п.
4. *Початкова стадія.* Знайомство з кожним респондентом і вказівки на загальні контури проблеми.
5. *Обговорення основного предмета.* Повинні бути визначені теми, пов'язані з обстежуваним продуктом або концепцією, які повинен охопити модератор. Наприклад, якщо на засіданні визначається ставлення до якогось сорту вина, то ця частина сценарію повинна починатися з обговорення споживання учасниками пива взагалі: як часто, де, за яких обставин, які сорти зазвичай обирають тощо.
6. *Конкретне обговорення.* У цій частині сценарію повинен міститися перелік конкретних питань і аспектів, про які замовник бажає отримати детальну інформацію. Перехід від загальних питань до приватних.
7. *Фінальна частина.* Може включати огляд висловлених позицій, додатковий зондаж думок з якихось тем. Вираз подяки за роботу.

На додаток до перерахованих елементів плану *необхідно включити* ще два:

1. *Розподіл часу дискусії.* Повинні міститися замітки щодо часу, відведеного для кожної частини засідання.
2. *Використання стимулів.* В даному контексті під ними розуміються засоби для

активізації обговорення і демонстрації точок зору. Це можуть бути рекламні ролики, рекламовані товари, зразки продукції та її упаковки, виклад концепції, слогани і т.д. Іноді учасникам пропонується з фотографій скласти колажі, які відповідають образу товару, програються варіанти його назв.

Приклад ефективного використання результатів фокус-груп.

Керівники університету в Міннесоті (США) були стурбовані тим, що помітно скоротилося число випускників сільських шкіл з цього штату, бажаючих у них навчатися і вважають за краще навчальні заклади в інших місцях. Ряд фокус-груп з потенційними студентами показав, що неправильно виявилася рекламна кампанія, що здійснюється університетом. У відповідності зі сформованими стандартами в буклетах, проспектах та інших матеріалах розповідалося про величезні навчальні корпуси, мільйони книг в бібліотеці, про тисячі студентів, про велику кількість факультетів і кафедр. В результаті вихідці з сільських районів сприймали університет великим і безликим, вони вважали, що загубляться в масі студентів і тому орієнтувалися на невеликі університети і коледжі інших штатів. На підставі результатів фокус-групових досліджень були створені нові спеціальні буклети, в яких підкреслювалася дружня атмосфера в кампусах, увагу і готовність до співпраці викладачів та представників адміністрації, можливість створення земляцтв і об'єднань зі студентами з сільських громад. В результаті потік випускників сільських шкіл знову зріс.

Література:

1. Dawson C. Practical Research Methods, Dr. Catherine Dawson. – Oxford. – How To Books Ltd, 2002. – 169 p.
2. Greenbaum, Thomas, L. The Handbook for Focus Group Research, 1997, SAGE Publications, Inc, 280 pages
3. Greenbaum, Thomas, L. Moderating Focus Groups: A Practical guide for Group Facilitation, Thousand Oaks, CA: Sage Publication, 261 (249?) pp.
4. Kothari C. R. Research Methodology. Methods And Techniques, second revised edition, Published by New Age International (P) Ltd., 2004. – 414 p.
5. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. – 118 p.
6. Ranjit Kumar. Research Methodology. A Step-by-step Guide For Beginners, third edition, Printed and bound in Great Britain by TJ International Ltd, Padstow, Cornwall, 2011. – 366 p.

Тема 6. Використання вторинних даних – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Характеристика принципів побудови тематичних баз даних.
2. Характеристика інформаційної системи охорони здоров'я.
3. Порівняльна характеристика основних джерел світової торговельної статистики.

Питання для дискусії:

1. Основні джерела вторинних даних
2. Внесок вторинних даних у дослідження бізнесу
3. Недоліки використання вторинних даних у дослідженні бізнесу та способи їх подолання
4. Ідея інтелектуально аналізу даних.
5. У чому полягає проблема «Великих даних» (Big data)
6. Як функціонує система електронної комерції.

Література:

1. База даних ООН з міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database) [Електронний ресурс]. – ООН, Режим доступу: <http://comtrade.un.org/>
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. – 260 с.
3. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за ред. д.е.н., проф., акад. НАГІН України А. А. Мазаракі. – 2-ге вид., допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 296 с.

Тема 7. Кількісні методи дослідження: збір та аналіз кількісних даних – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Характеристика різних типів даних для аналізу
2. Кодування та введення даних для комп'ютерного аналізу
3. Вибір відповідних способів подання даних за допомогою діаграм, таблиць та описових статистик
4. Вибір відповідних статистичних інструментів

Питання для дискусії:

1. Як формулюється спільне завдання статистичного дослідження залежностей?
2. На які етапи можна розділити процес дослідження залежностей?
3. Що таке кореляційний аналіз?
4. У чому полягає основне завдання кореляційного аналізу?
5. Як величина коефіцієнта кореляції оцінює тісноту зв'язку?
6. Що таке частий коефіцієнт кореляції?
7. Що називається регресійним аналізом?
8. Що визначає рівняння регресії?
9. Яким образом знаходять параметри рівняння регресії?

Приклади практичних завдань

1. Залежність питомих витрат газу в чорній металургії від обсягу виробництва прокату чорних металів VAR1 та споживання вугілля VAR2 описується параметрами:

Regression Summary for Dependent Variable: VAR3 (new.sta)				
R= 0,8960 RI= 0,8028 Adjusted RI= 0,737				
F(2,10)=20,355 p<0,000 Std.Error of estimate: 0,0206				
N=12	BETA	B	St. Err. of B	t(11)
Intercpt		4,192	2,551	1,64
VAR1	-0,847	-48,48	7,916	-6,124
VAR2	0,534	2,814	0,651	4,322

Поясніть зміст параметрів, зробіть висновок щодо адекватності моделі.

2. Залежність споживання яловичини (кг на душу населення за рік) від ціни P та середньодушового доходу D (грн.) характеризується коефіцієнтами регресії:

Фактор	b_i	\bar{x}_i
P	-3,2	6
D	0,16	120

Середній рівень споживання яловичини — 24 кг. Порівняйте ефекти впливу факторів.

3. У регресійну модель собівартості продукції за даними 25 підприємств взуттєвої промисловості покроково вводилися такі фактори: x_1 — продуктивність праці в умовних одиницях трудомісткості; x_2 — витрати хромової шкірсировини на одну пару знеособленого взуття; x_3 — фондоозброєність праці. Сукупні коефіцієнти кореляції становили відповідно 0,820; 0,875; 0,902.

Визначте частинні коефіцієнти кореляції, перевірте їх істотність. Висновок зробіть з імовірністю 0,95.

Література:

1. Єріна А. М. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. — К. : КНЕУ, 2010. — 351 с.
2. Статистика: навчально-методичний посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. В. Пономарьова, В. М. Соколов, Т. Г. Чала. — Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. — 154 с.
3. Business research methods / Bryman, A. and E. Bell. — Fourth edition. — Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2015. — 808 p.
4. Business research methods / Donald R. Cooper, Pamela S. Schindler. — Twelfth Edition, McGraw Hill International Edition. — New York, N.Y. : McGraw-Hill. 2014. — 692 p.

Тема 8. Якісні методи дослідження: збір та аналіз якісних даних – 5 балів

Перелік основних завдань:

1. Основні особливості аналізу якісних даних
2. Асортимент якісних методів дослідження відповідно до сфери дослідження
3. Підготовка якісних даних для аналізу
4. Комп'ютерні методи аналізу якісних даних

Питання для дискусії:

1. Яка ознака називається якісною, описовою або категоризованою?
2. Як складається таблиця спряженості?
3. Яким образом визначаються теоретичні частоти розподілу в таблицях спряженості?
4. Як визначається коефіцієнт асоціації?
5. Як визначається коефіцієнт контингенції?
6. Як вимірюється тіснота зв'язку між якісними ознаками за допомогою коефіцієнтів взаємної спряженості Пірсона й Чупрова?
7. У чому полягає статистична перевірка гіпотези про відсутність кореляційного зв'язку?

Література:

1. Єріна А. М. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. — К. : КНЕУ, 2010. — 351 с.
2. Статистика: навчально-методичний посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. В. Пономарьова, В. М. Соколов, Т. Г. Чала. — Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. — 154 с.
3. Business research methods / Bryman, A. and E. Bell. — Fourth edition. — Oxford, United Kingdom : Oxford University Press, 2015. — 808 p.
4. Business research methods / Donald R. Cooper, Pamela S. Schindler. — Twelfth Edition, McGraw Hill International Edition. — New York, N.Y. : McGraw-Hill. 2014. — 692 p.

ПЛАНИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовку до усіх видів контролю.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (назва теми)
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях
2	Підготовка до практичних занять
3	Підготовка до поточного контролю
4	Підготовка до підсумкового контролю (заліку)

3. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРОВИХ ЕКЗАМЕНІВ (ПИСЬМОВИХ ЗАЛІКОВИХ РОБІТ)

Орієнтовні питання семестрового заліку

1. Особливості бізнес-досліджень
2. Які бізнес-проблеми можуть потребувати дослідження?
3. Які основні проблеми в методах дослідження ми повинні розуміти?
4. Виявлення та критичний огляд літературних джерел
5. Визначення різних дослідницьких парадигм для бізнесу
6. Класифікація методів бізнес-досліджень
7. Ключові відмінності між якісними та кількісними методами дослідження
8. Критерії дійсності та надійності в контексті бізнес-досліджень
9. Вибір стратегії дослідження та розроблення дизайну
10. Етичні проблеми, які виникають у бізнес-дослідженнях на кожному етапі
11. Етичні критерії, що застосовуються у дослідженні бізнесу в галузі вищої освіти
12. Стратегії, спрямовані на забезпечення етичних питань в дослідженнях бізнесу
13. Особливості застосування вибіркового спостереження у бізнес-дослідженнях
14. Вибір відповідних методів для різних досліджень
15. Розроблення дизайну вибірки та організація обстеження
16. Оцінка репрезентативності вибірки та інтерпретація результатів
17. Методи та організація інтерв'ювання
18. Методи та організація анкетування
19. Особливості організації фокус-груп
20. Основні джерела вторинних даних
21. Внесок вторинних даних у дослідження бізнесу
22. Недоліки використання вторинних даних у дослідженні бізнесу та способи їх подолання
23. Характеристика різних типів даних для аналізу
24. Кодування та введення даних для комп'ютерного аналізу
25. Вибір відповідних способів подання даних за допомогою діаграм, таблиць та описових статистик
26. Вибір відповідних статистичних інструментів
27. Основні особливості аналізу якісних даних
28. Асортимент якісних методів дослідження відповідно до сфери дослідження
29. Підготовка якісних даних для аналізу
30. Комп'ютерні методи аналізу якісних даних
31. Поняття та сутність оптимізації
32. Основи оптимізаційного моделювання
33. Графічний метод оптимізації лінійних моделей
34. Практика застосування інструментів MS Excel для оптимізації управлінських рішень
35. Види та основні характеристики методів прогнозування
36. Базові інструменти прогнозування
37. Методи оцінки прогнозів
38. Практика застосування методів прогнозування
39. Особистий підхід до написання звіту
40. Відмінності між написанням звіту для ділової аудиторії та в академічних цілях

ПРИКЛАД ЗАЛІКОВОГО ЗАВДАННЯ

Залікове завдання з дисципліни «Організація бізнес-досліджень» № 1

1. Особливості бізнес-досліджень
2. Етичні проблеми, які виникають у бізнес-дослідженнях на кожному етапі

3. Задача

В результаті одного з проведених обстежень домашніх господарств отримані наступні дані:

Рівень доходу	Наявність доходу від підприємницької діяльності в сукупних доходах сім'ї		Всього
	Є	Немає	
Вище за прожитковий мінімум	145	120	265
Нижче за прожитковий мінімум	95	340	435
Всього	240	460	700

З використанням відповідного методу аналізу даних проаналізуйте взаємозв'язок між джерелами доходів, тобто наявністю доходу від підприємницької діяльності, і рівнем доходу домогосподарств.

Зробіть висновки.

4. Тести

1. Які з перелічених категорій відносяться до бізнес-досліджень?
 - A. Дослідження ринку
 - B. Дослідження продукту та реклами
 - C. Маркетингове дослідження
 - D. Дослідження міграції населення
2. Дослідження відвідувань студентами спеціальності «менеджмент» лекцій з предмету «Методи досліджень у бізнесі» доцільно провести за допомогою:
 - A. Анкетування
 - B. Організації експерименту
 - C. Опрацювання інформації з журналу викладача
 - D. Спеціально організованого спостереження
3. До джерел вторинних даних наукового дослідження слід віднести:
 - A. Статистичні бази даних
 - B. Опитування потенційних клієнтів
 - C. Адміністративні джерела
 - D. Торговий реєстр
4. Аналіз та синтез – це методи дослідження:
 - A. Конкретнонаукові
 - B. Загальнонаукові
 - C. Спеціальні
 - D. Теоретичні
5. Вибіркове спостереження має такі переваги:
 - A. Заощаджуються грошові кошти, час та відсутні помилки реєстрації

- B. Більш точні розрахунки показників та відсутні помилки репрезентативності
- C. Відсутні помилки реєстрації та помилки репрезентативності
- D. Всі відповіді вірні

6. Бізнес-дослідження включає наступні етапи:

- A. Збір даних та їх аналіз
- B. Статистичне спостереження, зведення та групування даних
- C. Статистичне спостереження, зведення та групування даних, розрахунок узагальнюючих показників та їх аналіз
- D. Немає вірної відповіді

7. Первинна інформація – це:

- A. Інформація, яка є результатом безпосередніх експериментальних досліджень та опитування
- B. Інформація, яка є результатом збору, узагальнення та аналітико-синтетичної переробки інформації з різних джерел
- C. Інформація, представлена у натуральному вимірі
- D. Інформація, представлена у вартісному вимірі

8. Тісноту якого зв'язку можна досліджувати за допомогою таблиць спряженості?

- A. Між ознаками, що мають кількісну форму вираження
- B. Між ознаками, що мають якісну форму вираження
- C. Зв'язок для двох різнотипних ознак
- D. Усі відповіді вірні

9. При проведенні якісних інтерв'ю, існує проблема якості даних, що збираються. Причинами викривлення даних можуть бути:

- A. Упередженість дослідника
- B. Упередженість учасника (респондента)
- C. Упередженість керівника структурного підрозділу
- D. Упередженість керівника організації

10. Дати визначення показника коефіцієнту кореляції.

- A. Вимірник тісноти зв'язку при складній кореляційній залежності
- B. Параметр рівняння регресії
- C. Вимірник тісноти кореляційного зв'язку
- D. Вимірник тісноти зв'язку при складній прямолінійній залежності